

СЪЩНОСТ И ЗНАЧЕНИЕ НА ПОЛИТИЧЕСКАТА РЕГИОНАЛИСТИКА

Стефан Карастоянов

В края на ХХ и началото на ХХІ век под влиянието на процесите на глобализацията силно значение придобиват и регионалните фактори в обществено-политическото развитие. В САЩ, страните на Западна Европа и Русия силно се развива *политическата регионалистика*. Самостоятелна наука ли е политическата регионалистика, или е наука, синтезираща пространствени подходи, използвани в науки като география, политология, история, икономика, културология, екология? Може ли регионалистиката и в частност политическата регионалистика да има своя собствена предметна идентичност?

Големият американски философ Томас Кун в своето съчинение „Структурата на научните революции“, излязло и на български език през 1996 г., разглежда науката едновременно като модел на развитие на научните идеи и като социален феномен. Според него периодите на екстензивно развитие на науката (разширяване на сферата на знанието, натрупване на различни факти) се сменя от революционни периоди на интензивно развитие (преосмисляне на законите, появата на нови термини, понятия, открития, концепции). Тях той нарича парадигми. Кун придава на възникването, развитието и остаряването на парадигмите първостепенно значение в историята на науката. Парадигмите може да се разглеждат като устойчиви схеми на научната дейност. В някои отношения те приличат на едромасщабните модели. Но парадигмите се отличават от моделите поне по две особености: (1) те рядко са така ясно формулирани, и (2) по-скоро са свързани със способите на изследване на реалния свят (Ч о р л и, Х а г е т, 1971). Прогресът на науката не е възможен без отказа от остарелите модели. Колкото по-силна е вътрешната логика на изходната парадигма или модел, толкова по-трудно се оказва преустройството на нейната структура в съответствие с изменението на нашите представи и натрупана информация. Всяка парадигма представлява обща концептуална схема, която ориентира учените към „специфичен подход на изследване на обекта на дадената наука“. По такъв начин науката се базира на определена парадигма или на приета теоретична концепция. Очевидно развитието на науката не е просто процес на сумиране на факти и нарастване на знанията за обекта и предмета на изследване. Основен признак на развитието на науката е сложният и безкраен процес на познанието, прилага-

нето на новите методи, преосмислянето на концепциите и парадигмите, натрупаните научни традиции.

Понятието парадигма е едно от най-важните в съвременната наука. Трябва да се отбележи, че смяната на парадигмите е нещо по-значимо от редуването на теории и концепции. Всяка наука преживява процес на смяна на парадигмите си – или тези концептуални схеми, които са служили в течение на определен исторически период. Географията не прави изключение. Географската парадигма представлява миросгледна система, определяща ролята и значението на особените форми на завоюване и контрол над географското пространство. За такава древна наука, като географията, промяната на научните представи е въпрос на нейната жизнеспособност.

Цялостното развитие на географията като наука във времето и пространството е свързано със смяна на парадигмите ѝ. Първоначално господства *геоцентричната* парадигма. В Късното средновековие се налага *хелиоцентричната* парадигма. През XIX–XX в. с известна условност можем да приемем, че доминиращата от Средновековието концепция на *географския детерминизъм* е заменена с парадигмата на *географския посибилизъм*. От средата на XX в. господството на *хорологичната* концепция в географията се заменя с *парадигмата на териториалната организация на природата и обществото*. Въз основа на идеите на Томас Кун, Хагет и Чорли (1971) предлагат *нова моделна парадигма*, която трябва да стане стратегия при изграждането на теорията на географията. Те са за преоценка на традиционните регионално-описателни подходи, за широко прилагане на математическата статистика и анализ на системите. Според тях географията лежи на границата между науките за Земята, социалните науки и геометрията. Трябва да се подчертае, че в историята на науката предвиждането на бъдещето е зависело от методиката и методологията на изследователите. Затова Дакон (1971) пише: „... общата теория на системите и сродните на нея науки – теория за управлението, изследване на операциите, анализ на системите, системотехниката, теория на масовото обслужване – са мощни инструменти за правилното поставяне и успешното решаване на прогнозните проблеми в географията“. Системният подход е ново направление в изследователската дейност за изработване на нови принципи на познанието и научно-практическата дейност. Затова се съгласяваме със Садовски и Дин (1969), че „... системният подход е призван да разработи цялата съвкупност от философски, методологически и специални научни основи и следствия от прехода на науката и техниката към изследване и конструиране на системи от различен тип“.

В друга своя работа Хагет (1979) определя географията като наука, в която се преплитат областите на естествените и обществените науки и която изучава Земята като среда на обитанието и дейността на човека (по-подробно в Карастоянов, Петров, 2005). Прав е съвременният руски географ Скопин (2001), който смята, че принадлежността на едно изследване към конкретна парадигма е условно, защото много често се използват похвати, появили се в различни етапи, географски школи и с различна доказателственост на анализа. Наред с това обаче трябва да приемем тезата на Т. Кун, че „развитието на научните идеи е динамичен процес, който се извършва в две последователни фази: в първата научните идеи се обогатяват въз основа на приемственост на

съществуващите дотогава възгледи, а във втората тези възгледи в по-голямата си част се отхвърлят и тогава настъпва качествено ново състояние на науката“.

Вече беше казано, че смяната на парадигмите е нещо по-значимо от редуването на теории и концепции. Особено динамично се променят парадигмите в областта на политическата география и геополитиката. Това е предизвикано от появата на нови феномени в политико-географското и геополитическото пространство. *Институционално-правната и национално-държавната парадигма* все още имат голямо значение и се намират в центъра на националните държави (К а р а с т о я н о в, 2008). През почти целия ХХ в. идеологиите стават *решаващ фактор за геополитическото разделение*. *Геоидеологическата* парадигма става доминираща, особено в годините след края на Втората световна война. Крахът на комунизма формира нова геополитическа картина на света. Естествено беше да се предложи друга моделна система – *цивилизационната или геоцивилизационната парадигма*. Тя предполага, че цивилизационната идентичност е главният фактор, интегриращ големите пространства в геополитиката.

В англо-американската геополитическа традиция доминира *бихевиористичната парадигма*. Тя е ориентирана към създаване на поведенчески и статистически модели. Информационната революция и създаденото от нея информационно пространство придават особено значение на съвременната епоха. Светът радикално се промени и се формира постиндустриалното общество. Съвременната информационна революция предизвиква и появата на *нова информационна парадигма не само в политическата география и геополитиката, но и в много други природни и обществени науки*.

Голямо е значението за появата на нови парадигми в науката и на *глобализацията*. Глобализацията, или всички тези процеси, благодарение на които народите на света се инкорпорират в единно световно общество, „*глобално общество*“, е феномен, който поражда много, и то най-разнообразни, тълкувания и дискусии. Най-често глобализацията се представя като продължителен икономически, социален и политически процес на създаване на всеобхватна световна система. За нашето изследване е важно да се подчертае, че наред с глобализацията и в противовес на нейните обезличаващи функции, значително развитие получи процесът на *регионализация*, изразяващ се в активизирането на регионалната идентификация и интеграция. Това без съмнение довежда и до обособяването на нови научни направления. Те се появяват в резултат на т. нар. частни интеграционни процеси (осъществявани в отделните науки), така и от интеграцията между различните природни, обществени и хуманитарни науки. Преди всичко трябва да се изясни фундаменталното понятие „*регионални изследвания*“. То има твърде обширна предметна дейност. Става дума и за отношението към понятието „*регионализъм*“. Според Т у р о в с к и й (2006) на всяко изследване може да му се признае регионализъм, ако то използва един от двата принципа (или двата едновременно) – *принципа на диференциация и принципа на локализация*. Същият автор смята, че *пространственото измерение* на явленията от всякакъв произход е предметът на *регионалните изследвания*. Тук възниква изключително важният въпрос може ли „*регионалните изследвания*“ да се приемат като съставна част от „*пространствената наука*“? Според С т о я н о в (2008) представителите на „*пространствената наука*“ смятат „*регионалното изследване*“ като нейна съставна част, дори като синоним на *пространствена*

наука или изследване на пространството. От друга страна, според същия автор, представителите на „регионалното изследване“, респ. „регионалната наука“, в немскоезичния свят смятат, че то е напълно самостоятелна наука със собствен обект и предмет на изследване. Друг български географ – К о л е в (2008), приема, че отъждествяването на пространствената с регионалната наука най-малко е неточно. Ако приемем, че географското пространство е всеобхватна и всеобща форма на съществуване на географските обекти в пределите на глобалната геосфера, то може да твърдим, че всеки географски обект има свое пространство, съответна пространствена форма. С известна условност може да се твърди, че „регионалните изследвания“ са своеобразен *инвариант* на „пространствената наука“. Налага се да повторим, че методологична основа на географията е *пространственият (хорологичният) подход, а категорията пространство е в основата на всяко географско изследване.*

Много и най-разнообразни са научните направления, занимаващи се с проблемите на регионализацията и регионалната интеграция. Определено става дума за диференциацията и *регионализацията на геопространството*. В академичните среди на различните страни съществуват паралелно няколко научни дисциплини, имащи отношение към тези проблеми – например в англоезичните страни и техните аналози в Русия, Германия и Франция: *area studies – regional science – regional studies – regional analysis*. Под *regional science (регионална*

Фиг. 1. Място на регионалната наука според Scott Lovridge – Morgantown, WV: Regional Research Institute, West Virginia University, 1999

Fig. 1. Position of the Regional Science according to Scott Lovridge – Morgantown, WV: Regional Research Institute, West Virginia University, 1999

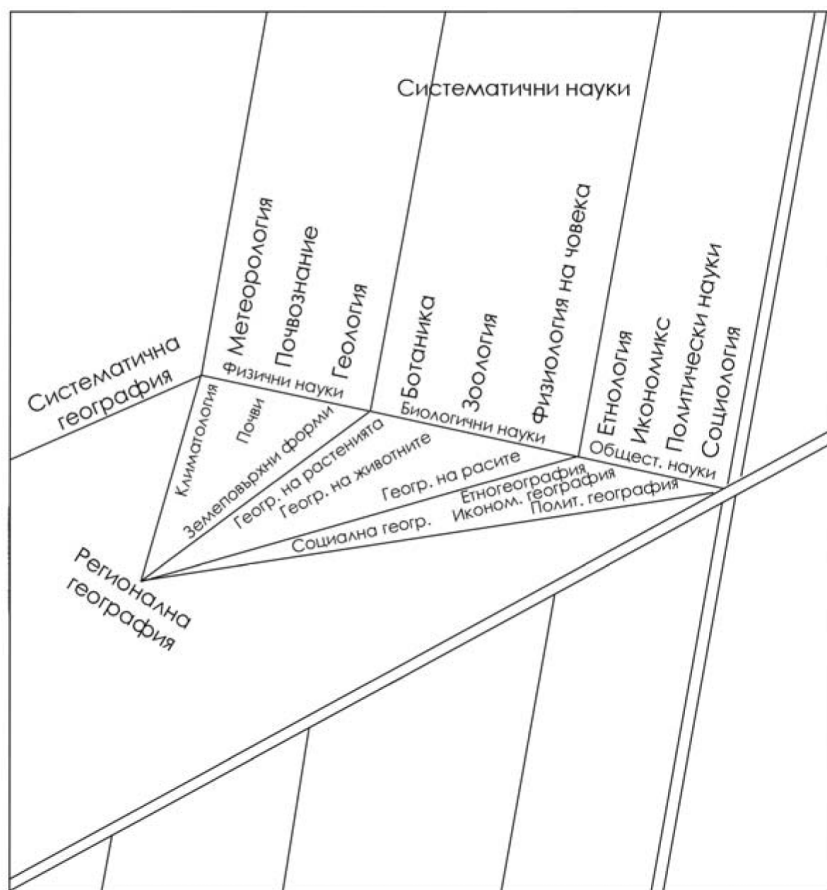
наука) обикновено се разбира „област от обществените науки, която изследва чрез различни аналитични прийоми регионални проблеми. Темите в регионалната наука включват, но не са ограничени само до тях, локализационни теории или пространствена икономика, локализационно моделиране, транспорт, миграционни анализи, земеползване и градско развитие, междуиндустриални анализи, природни и екологични анализи, управление на ресурси, анализи на регионалната политика, ГИС и анализ на пространствени данни. В най-общ вид всеки анализ от обществените науки, които имат пространствени измерения, се обхваща от регионалната наука“ (Н о о v e r, G i a g r a t a n i, 1984).

Под *Area Studies Tradition* същите автори разбират „академична традиция в модерната география, която изследва земната повърхнина от географска перспектива на локално, регионално и глобално ниво“. В Русия например тези две понятия се отъждествяват. Според К о т л я к о в и К о м а р о в а (2007) те представляват „междудисциплинарен анализ на социално-икономическите явления в конкретния регион с цел изучаване на регионалните изменения и планиране на бъдещето регионално развитие“. Между тези определения съществуват както общи неща, така и определени различия. Това обстоятелство ни задължава чрез кратка историческа ретроспекция синтезирано да разгледаме представите за *регионализма* в географията от древността до наши дни. Няма да бъде грешка да се приеме, че още Херодот (486–425 г. пр. Хр.) в неговата „История в девет книги“ оказва влияние върху регионалното направление в географията. Без съмнение Страбон (около 63–23 г. пр. Хр.) поставя началото на *интегралното географско регионализиране*. Той предлага метод на разделяне на страната/материка на отделни части, които впоследствие получават определението *региони*. За него най-важният проблем на географията е усвояването на пространството. Клавдий Птоломей (90–168) различава две направления в развитието на географията – общо и *регионално*. Поради това поделя географията на две части – география и хорография. Според него обаче те имат общ предмет на изследване – геопространството. Сред авторите през Средновековието безспорно се откроява Бернхард Варениус (1622–1650). Неговата книга „Обща география“ е явление не само за географията, а и за наукознанието изобщо. Точно той въвежда *комплексния географски подход в регионалната география*. В този кратък преглед не може да бъде пропуснато името на бележития философ Имануел Кант (1724–1804). За повечето автори той е създател на *пространствената (хорологичната)* концепция в географската наука. Автор на първата класическа регионална теория е Йохан фон Тюнен (1783–1850). Той първи използва метода на *регионалното моделиране*. Карл Ритер (1779–1859) обявява географията за предимно *хорологична наука*. Географията е наука за пространството, а историята – наука за развитието, това е лийтмотивът на повечето негови изследвания. Хетнер (1859–1941) е изследователят, който категорично приема, че географията е *пространствена (хорологична) наука*. За него обаче основен обект на изследване на географията трябва да бъдат *регионалните особености*, с което дава превес на *регионалната география*. Идеите на Хетнер оказват голямо внимание върху творчеството на географите от Германия, Русия, Франция и САЩ. Френската школа „География на човека“ и нейните представители, като Пол Видал дьо ла Блаш, Ж. Брюн, А. Деманжон, Р. Бланшар, Е. Мартон, П. Жорж, приемат методологическия принцип за „земното единство“. Те прилагат този

принцип обаче само при изследване на отделни части от земната повърхност. *Регионалният синтез* е крайната цел на географията. Френската школа „География на човека“ – това е *регионалната география*, в която страните и регионите са „географска индивидуалност“. Целостта на страните (регионите), тяхната индивидуалност се определя от човека.

Пряко или косвено отношение към развитие на регионалните идеи имат трудовете на А. Вебер, В. Кристлер, А. Льош, Т. Хегерstrand и особено У. Айзард. В края на 30-те и през 40-те и 50-те години на миналия век особено значение за развитието на теорията на географията има американският географ Ричард Хартшорн (Hartshorn, 1939, 1948, 1979), за когото *регионалната парадигма е сърцевината на географията* (фиг. 2).

Той смята, че географията се стреми да получи завършени знания за териториалната диференциация и затова различава явления, изменящи се териториално само по тяхното географско значение, т.е. по тяхното отношение към всеобщата териториална диференциация. Крайната цел на географията според

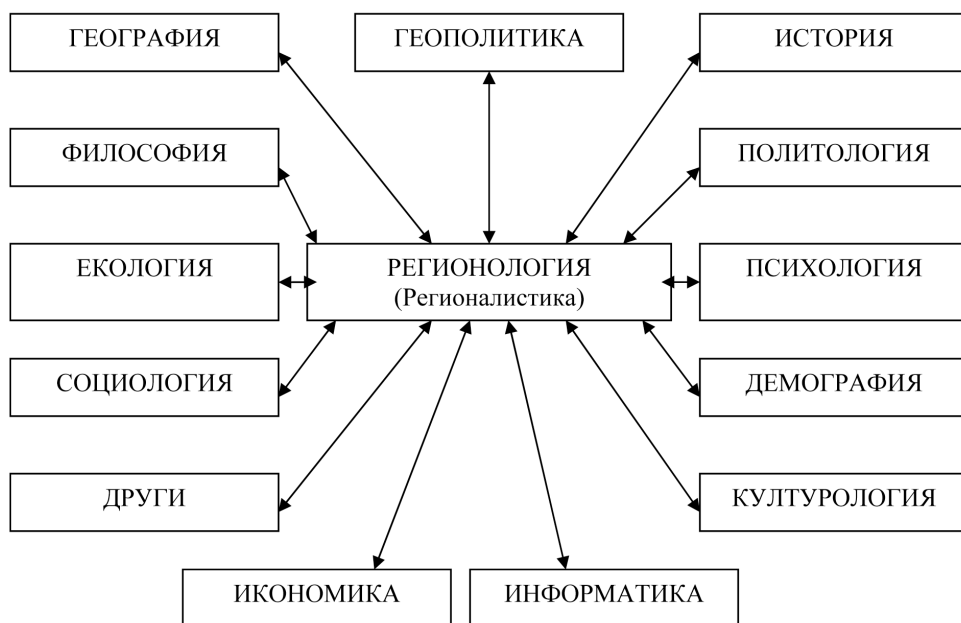

Фиг. 2. Структура на географията по Х а р т ш о р н (1939)
 Fig. 2. Structure of Geography by H a r t s h o r n e (1939)

Хартшорн е изучаване на териториалната диференциация на света, което най-добре се отразява *от регионалната география*. В своите трудове идва до заключението, че хорологичната концепция е единствено исторически правилна. Той твърди, че географията в своето историческо развитие винаги е заемала сред науките определено положение като една от *хорологичните науки*. В крайна сметка географията според Хартшорн е наука за Земята като планета, наука за взаимоотношенията между природата и човека и наука за *разпределението*. Още през 50-те и 60-те години на миналия век като една от главните задачи на географията Хартшорн вижда изучаването на политическите единици (региони), обособени чрез държавни или политико-административни граници, и *особено пространствените сходства или различия между тях*.

В края на 50-те и началото на 60-те години на миналия век към регионалната парадигма постепенно се наслагва известно разочарование, регионалният синтез се заменя от отрасловата специализация. Автор като F r e e m a n (1961) стига до крайния извод, че „разочарованието от трудовете на географите – регионалисти принуждава много учени да се усъмнят в самата възможност на регионалния подход да удовлетвори потребностите на академичната наука...“. Той пише: „Ужасно е това, че много географи регионалисти в своите анализи се оказват в положението на човек, който се опитва да обхване необхватното“. Даже американски географи, като Е. Акерман и П. Гоулд, пишат за практическата неконструктивност на регионалната география. Географите регионалисти в своите изследвания, според горепосочените автори, стигат само до повърхностен анализ (Д ж о н с т о н, 1987). Съвременни автори, като М u r h y и L o u g h l i n (2009), също смятат, че повечето от регионалните изследвания в последните двадесет години на миналия век имат енциклопедичен характер с акцент „към каталогизиране на природни, икономически, демографски и социални характеристики на различните части на света“. Подобно бе отношението към регионалните изследвания, към регионализма изобщо и в нашата страна. Практически за един период от почти половин век (1944–1990) под силното влияние на съветската географска школа и в периода на т.нар. *класификационна парадигма и отрасловизма* общогеографските регионални изследвания отиват на втори план. В края на 90-те години на миналия и началото на настоящия век регионалните изследвания се възраждат на ново качествено и количествено равнище под влияние на интегралния характер на природните и социално-икономическите процеси, изучавани от географията. За този факт немалко влияние оказва създаването на *регионалните геоинформационни системи*, както и обществените потребности от регионална политика и геостратегия на страните (К а р а с т о я н о в, 1998).

В географията, както и във всички други науки, протичат процеси на диференциация. Наред с процеса на диференциация на географията възниква и друг, противоположен процес – на интеграция. Трябва да се подчертае, че в повечето географски науки се осъществява т.нар. частен интеграционен процес. Например такъв процес се осъществява между политическата и икономическата география. Формиращата се политикоикономическа география изучава и изследва отделните страни или групи страни. Нейна най-важна задача е открояването на географските различия в историческите, политическите, икономическите, националните, религиозните, демографските и други фактори. Както неведнъж

Фиг. 3. Място на региологията (регионалистиката) в системата на науките
(по Б и р ы г и н, 2009)

Fig. 3. Position of the Regionology (Reginalistics) in the system of sciences
(by B i r i g i n, I. N. Mejdunarodnoe regionovedenie, Piter, 2009)

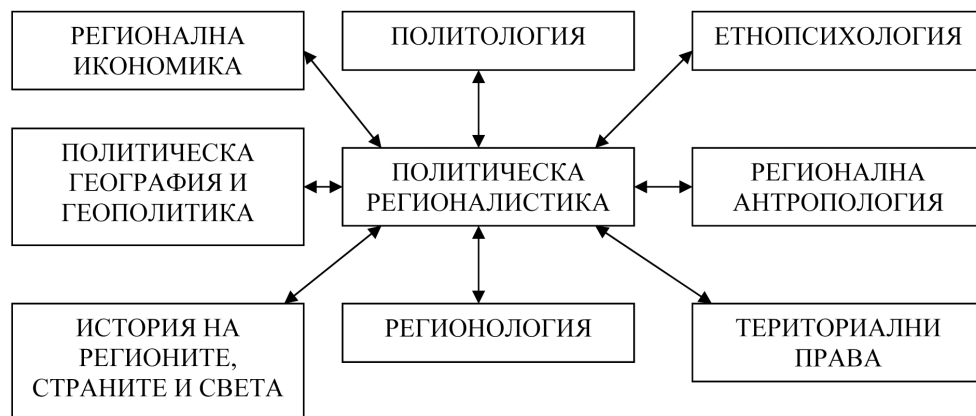
сме подчертавали (К а р а с т о я н о в, 1997, 2001, 2008), политическата география и сродните ѝ геополитика и геостратегия е интердисциплинарна научно-приложна област на интерференция между география, политика, демография, социология, история, геоекология, теология и други обществени и природни науки. Задълбочаването на регионалните изследвания, считат M i g r h u и L o u g h l i n (2009), е една от най-важните задачи на съвременната география. Сериозните географски различия, които разделят съвременния свят, означават, че глобалните процеси се отразяват по различен начин на отделните региони на света. Именно тези регионални различия, според тези автори, са основен двигател за развитието на света. Това е една от причините за бързото развитие на *регионалистиката (региологията)*. Това е нова наука, синтезиращата пространствените подходи на географията и геополитиката, историята, политологията, социологията, икономиката, демографията, културологията, психологията, екологията, философията и др. (фиг. 3).

Регионалистиката изучава обективните процеси на регионализацията на международните отношения (политически, икономически, културни) под силното въздействие на факторите на глобализация. *Регионалистиката*, пише Д е р г а ч е в (2008), е едновременно *субект и антипод на глобалистиката*. Интерес представлява и определението, което този автор дава: „Регионалистиката изучава обективните процеси на формиране на *Големите многомерни пространства* и другите териториални съчетания (междудържавни организа-

ции, страни, региони, вътрешнодържавно административни единици), обладаващи цивилизационен код и стремящи най-ефективно да използват външните и вътрешните фактори за развитие“. Трябва да се каже също, че в края на ХХ и началото на ХХІ век авторите, занимаващи се с политическа регионалистика, активно използват *политикогеографските и геополитическите* подходи. Прилагането на политикогеографската характеристика и геополитическия анализ в регионалистиката се разглежда като вариант на системния подход. Затова в нашето съвремие *регионалната парадигма* включва обобщаващите теории, обясняващи закономерностите на регионализацията на политическото и икономическото пространство, развитието на различните типове региони, междурегионалното взаимодействие. Л у к и н (2005) пише: „Регионът, като регионален социум и социално-етническа общност от хора, представлява социокултурно, историко-етническо, ландшафтно-географско, административно-териториално икономическо пространство, сформирало се по естествен, еволюционен път“. Според Роланд Щурм (цит. по Л у к и н, 2005): „Регионът – това не е просто географско пространство или съвкупност от живеещи там хора, регионът – това са хората, социалният живот, *регионалният социум с неговите културно-цивилизационни особености*“.

Как трябва да се отговори на въпроса – каква наука е *политическата регионалистика*? Според нас това е наука, която е своеобразен синтез между регионалистиката, политологията и географията. Политическите регионални изследвания може да се разглеждат в качеството на фактор, влияещ върху териториалните особености на обекта на изследване. Затова неслучайно И з а р д (1966) подчертава момента на взаимодействие на политическите, социалните и икономическите фактори. Руските изследователи М е д в е д е в (2002) и Т у р о в с к и й (2006) смятат, че политическата регионалистика се появява като резултат от синтеза между регионалната наука и политологията. За тях предметът на политическата регионалистика е пространственото измерение на политическите явления.

Фиг. 4. Структура на политическата регионалистика (по К о с о в, Ф о к и н а, 2009)
 Fig. 4. Structure of the Political Regionalistika (by Kosov, J.V., V.V. Fokina. Politicheskaja regionalistika. Piter, 2009)

М е д в е д е в (2002) дава следното определение: „Политическата регионалистика е едно от направленията – както на политологията, така и на регионалистиката, изучаващо проблемите на регионалната структура на държавата и обществото, регионалното развитие и междурегионалното взаимодействие, с особен акцент на пространствените форми на политическите явления, динамиката на политическите процеси и институти в регионите, характера и разположението на политическите сили, особеностите на формирането на политическия елит, проблемите на взаимодействието на центъра с периферията, а така също обратното въздействие на регионалната политическа среда върху държавата и обществото като цяло“. Това пространно определение не дава възможност за ясно разграничаване на политическата география и политическата регионалистика. Не може да има съмнение, че политическата регионалистика комплексно използва както географските, така и политологичните методи. Малко трудно може да се предположи, че политическата география и политическата регионалистика по свой начин изследват пространствените измерения на политическите явления. *Политическата регионалистика, използвайки класическите географски методи, е по-скоро съвременно допълнение на политическата география.* Поради това между двете науки не може да бъде определена каквато и да е граница. От друга страна, политическата регионалистика според Т у р о в с к и й (2006) е семантично свързана с понятието „политически регион“. Естествено е да се приеме, че под „политически регион“ може да се разбира както държавата, така и наднационалните политически образувания. Като разширява своя предмет на изследване, политическата регионалистика напълно изличава каквато и да е граница и с политическата география, и с регионалната наука. От друга страна, Т у р о в с к и й (2006) пише, че разглеждането на наднационалните политически образувания пресича политическата регионалистика с геополитиката.

Отново се налага да се каже, че системният и структурно-функционалният анализ като методи (особено разработените от П а р с о н с, 1997) все повече намират приложение в политическата регионалистика. Особено ефективни са те в изследването на *регионалната социосистема*. Социосистемата се състои от редица взаимосвързани елементи, функционирането на които зависи от тяхното разположение на територията (в пространството), и от подсистеми, всяка от които изпълнява определени функции. Поради това цялостната представа за вътрешната структура на социално-политическата система зависи от характера на нейните подсистеми: политическа, икономическа, социална и др. От много голямо значение за политическата регионалистика е и изследването на формиране и развитие на регионалните обществено-политически системи, както и всички етапи на обособяването им. Затова можем да приемем, че *политическата регионалистика изследва закономерностите на обществено-политическата организация и развитието на регионите. Политикогеографските, геополитическите и геоцивизационните подходи и методи са в основата на теоретико-методологичната база на политическата регионалистика, докато задачите, които стоят пред нея, допълват изследванията на политическата география, но на по-детайлно ниво – политическия регион.*

ЛИТЕРАТУРА

- Барыгин, И. Н. Международное регионоведение. Питер, 2009.
- Бояджиев, В. Регион, регионализм, регионална политика в Европейския съюз. – ГСУ, ГГФ, кн. 2, т. 97, 2005.
- Бусыгина, И. М. Политическая регионалистика. М., РОССПЭН, 2006.
- Бъчваров, М. За регионалната география (дискуссионни съображения). – ГСУ, ГГФ, кн. 2, т. 81, 1992.
- Вардомский, Л. Б. Регионализация постсоветского пространства: Факторы, особенности, тенденции. М., 2008.
- Гельман, В. Я., С. И. Рыженков. Политическая регионалистика России – История и современное развитие. М., Полис, 1998.
- Гладкий, Ю. Н., А. И. Чистобаев. Регионоведение. М., Гардарики. 2003.
- Голубчик, М. М., С. П. Евдокимов и др. Региональные исследования и география (некоторые исходные положения) – www.shn.ru
- Дачков, В. Прогноза за развитието на икономикогеографското знание у нас в светлината на системния подход. – ГСУ, ГГФ, кн. 2, т. 63, 1971.
- Дергачев, В. А. Регионалистика. Научные труды в семи книгах. Кн. 2, 2008.
- Джонстон, Р. Дж. География и географы. М., Прогрес, 1987.
- Изард, У. Методы регионального анализа: введение в науку о регионах. М., 1966.
- Карастоянов, С. Същност и значение на регионалната социално-икономическа география на страните. – Обучението по география, кн. 2, 1998.
- Карастоянов, С., П. Петров. За целостта и комплексността на географската наука. С., 2005.
- Карастоянов, С. Политическа география, геополитика, геостратегия. С., 2008.
- Козьева, И. А., Э. Н. Кузьбожев. Экономическая география и регионалистика. М., Кнорус, 2005.
- Колев, Б. Национално географско пространство на Република България. С., Херон прес, 2008.
- Косов, Ю. В., В. В. Фокина. Политическая регионалистика. Питер, 2009.
- Костинский, Г. Д. Идея пространственности в географии. – Изв. РАН. Сер. геогр. № 6, 1992.
- Котляков, В. М., А. И. Комарова. География. Понятия и термины. М., Наука, 2007.
- Кун, Т. Структура на научните революции. С., Петър Берон, 1996.
- Лопатников, Д. Л. Экономическая география и регионалистика. М., Гардарики, 2006.
- Лукин, Ю. Ф., А. А. Дрегалов и др. Северное регионоведение в современной регионологии. Архангельск, 2005.
- Макарычев, А. С. Влияние зарубежных концепции на развитие российского регионализма: возможности и пределы замствования. – В: Сб. Сравнительный регионализм. Россия-Запад – СНГ. Н. Новгород, 1997.
- Олех, Л. Г. Философия регионализма. Хуманитарные науки в Сибири. Новосибирск, 1997.
- Парсонс, Т. Система современных общества. М., Аспект прес, 1997.
- Садовский, Н. В., Е. Г. Дин. Задачи, методы и предложения общей теории систем. – В: Исследования общей теории систем. М., 1969.
- Севастьянов, Д. В. Основы страноведения и международного туризма. М., Академия, 2008.
- Скопин, А. Ю. Введение в экономическую географию. М., Владос, 2001.
- Стойчев, К. Сравнителен анализ между икономическите теории и географските концепции за развитие и организация на пространството. – В: Сб. от Третия конгрес на географите в Р. Македония. Скопие, 2005.

- С т о я н о в, П. Немската „организация на пространството“ – Проблеми на географията, кн. 1–2, С., 2008.
- Т у р о в с к и й, Р. Ф. Политическая регионалистика. М., ГУ ВШЭ, 2006.
- Х а г е т, П. География: синтез современных знаний. М., 1979.
- х х х Модели в географии. – В: Сб. статьи (ред. Р. Чорли и П. Хагет). М., Прогрес, 1971.
- F r e e m a n, T. W. A hundred years of geography. London, Gerald Duckworth, 1961.
- H a r t s h o r n, R. The nature of geography. Lancaster, 1939.
- H a r t s h o r n, R. On the mous of methodological discussion in American geography. – In: Annals Assoc. of Amer. Geogr., N.Y., 1978.
- H a r t s h o r n, R. Notes towards and bibliography of the nature of geography. – In: Annals Assoc. of Amer. Geogr. N.Y., 1979.
- H o o v e r, E., F. G i a r r a t a n i. An Introduction to Regional Economics. 3rd ed., 1984. – In: The Web Book of Regional Science. /www.rri.wvu.edu/regscweb.htm/,ed.
- M u r p h y, A. J., O. L o u g h l i n. New Horizons for Regional Geography. – Eurasian Geography, 50, 2009, No. 3.

ESSENCE AND SIGNIFICANCE OF THE POLITICAL REGIONALISTICS

St. Karastoyanov

(S u m m a r y)

The article is devoted to the political regionalistics – which is a new interdisciplinary scientific field of study. The Regionalistics (Regionology) synthesize spatial approaches, which are commonly used in geography, politology, history, economics, culture, ecology and other sciences. The political regionalistics study the interrelations of the socio-political organization and regional development.